

Ajankohtaista järjestökentällä

Osallisuusvaliokunta 14.9.2026

Anne Pyykkönen,
kehittämispäällikkö

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry

Pohjois-Karjalan järjestöyhteistyön toimintaympäristö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Hv-alueen ja maakuntaliiton yhteinen hyvinvoinnin kumppanuusryhmä

POKAT 2029-ohjelma
Hyvinvointiohjelma

JANE maakuntaliiton strategisena teemaryhmänä

Kunnat

Hyvinvointikoordinaattorit
Järjestöyhteyshenkilöt
Järjestö-kuntayhteistyön rakenteet ja -asiakirjat
esim. paikallis-Janet, yhdistysillat

Lakisääteiset neuvostot

Hyvinvointialue

Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen lautakunta

Hyvinvointialueen ja maakuntaliiton yhteinen hyvinvoinnin kumppanuusryhmä

Lakisääteiset neuvostot:
vanhus- ja vammaisneuvostot,
nuorisovaltuusto
Lapsi- ja perheasiain neuvosto
Osallisuusvaliokunta

Järjestöyhteyshenkilö
Hv-alueen järjestöfoorumit
Yhteistyöasiakirja

Järjestöt

P-K:n järjestöasiain neuvottelukunta JANE ja Janen koulutustyöryhmä JaneKo

Järjestöjen kumppanuuspöytä
(sote-järjestöt, hyvinvointialue, kunnat, maakuntaliitto)

Monialaiset verkostot ja eri toimialojen järjestöverkostot:
esim. Monikultt.verkosto Move, sote-toiminnanjohtajat, Perheet keskiöön -verkosto, senioriverkosto vammaisjärjestöjen verkosto

Pohjois-Karjalan yhdistysohjelma
Lähellä.fi

Järjestöjen sote-muutostuki

Mitä yhteistyö on käytännössä ollut?

- **Pohjois-Karjalan Järjestöasiain neuvottelukunta** on keskeinen järjestöjen vaikuttamistoimielin ja yhteistyöfoorumi. Se on toiminut vuodesta 2008 alkaen maakuntaliiton yhteydessä ja järjestökentän resurssi sen toiminnan tueksi on taannut toiminnan järjestölähtöisyyden ja monet käytännön toimenpiteet, viestinnän ja vaikuttamisen. Hyvinvointialueen asioita viedään käsiteltäväksi JANEen.
- **Ohjelmatyö:** järjestöjen vaikuttaminen Pohjois-Karjalan maakuntaohjelmaan, hyvinvointialueen strategiaan, palvelustrategiaan ja osallisuus- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan, Pohjois-Karjalan yhdistysohjelman kokoaminen
- **JANEen koulutustyöryhmä JaneKo** järjestää koulutuksia ja tilaisuuksia, jotka tukevat yhdistyksessä toimivien ihmisten osaamista ja ymmärrystä, jota yhdistystoiminta edellyttää. JaneKo on toiminut järjestöjen yhteistyöhän ja vastuunjakoon perustuen.
- **Järjestöfoorumit, järjestöjen kumppanuuspöytä ja muut yhteiset verkostot.** Niiden kautta suuri joukko järjestöjä voi käydä säännöllistä vuoropuhelua kuntien, hyvinvointialueen ja maakuntaliiton kanssa esimerkiksi järjestöavustuksista, palvelujen kehittämisestä, asukkaiden osallisuudesta ja järjestöjen toimintaedellytyksistä.

Mitä yhteistyö on käytännössä ollut?

- **HYTE-yhteistyörakenteiden** kautta järjestöt ovat esimerkiksi osallistuneet kuntien ja hyvinvointialueiden hyvinvointi- ja osallisuussuunnitelmien valmisteluun ja arviointiin. Lisäksi järjestöt ovat mukana kuntien ja hv-alueen laajennetuissa hyte-ryhmissä osana lakisääteisiä neuvotteluita.
- **Tiedontuotanto:** Pohjois-Karjalan järjestökysely, muut teemalliset kyselyt, joita myös julkiset toimijat pystyvät hyödyntämään. Järjestöiltä on myös koottu tietoa siitä, millaisia ilmiöitä ja tuen tarpeita ihmisten arjessa näkyy, esimerkiksi sosiaalisten ilmiöiden raportointi (2026 alkaen).
- **Järjestöjen toiminnan näkyväksi tekeminen:** Lähellä.fi –palvelu (LähelläPro), Lähellä Pohjois-Karjala uutiskirje ja viestinnän ja palvelun käytön tuki yhdistyksille: Kun järjestöjen tapahtumia, vertaistukea, kohtaamispaikkoja ja muuta toimintaa kootaan yhteiseen palveluun ja viestintäkanaviin, julkisen sektorin ammattilaiset voivat ohjata ihmisiä helpommin järjestöjen tarjoaman tuen piiriin.
- **Oppilaitosyhteistyö:** järjestöt ovat tehneet yhteistyötä oppilaitosten kanssa esimerkiksi vahvistamalla tulevien ammattilaisten järjestö- ja osallisuusosaamista sekä välittämällä tietoa harjoittelu- ja yhteistyömahdollisuuksista järjestökentällä.
- **Järjestöjen yhteinen vaikuttamistyö:** yhteisten kannanottojen, lausuntojen ja tilannekuvien valmistelu edellyttää usein sitä, että joku kokoaa järjestöjen näkemyksiä ja huolehtii prosessin etenemisestä.

Mitä uusi STEA-linjaus voi muuttaa?

- Uusi STEA-asetus painottaa avustuksissa aiempaa vahvemmin konkreettista ja kohtaavaa toimintaa.
- Tämä voi heikentää sellaisten toimintojen rahoitusmahdollisuuksia, jotka eivät itsessään ole suoraa asiakastyötä mutta mahdollistavat järjestöjen osallistumisen yhteistyöhön.
- **Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi yhteistyön koordinointi, yhteisten verkostojen ylläpito, järjestöjen neuvonta ja koulutus, järjestökentältä nousevan tiedon kokoaminen sekä yhteiskunnallinen vaikuttamis- ja asiantuntijatyö.**

Mitä uusi STEA-linjaus voi muuttaa?

- **Kuka jatkossa resursoi järjestöjen ja julkisen sektorin välisen yhteistyön rakenteet?**
Jos koordinaatioon, tiedon kokoamiseen, verkostoihin osallistumiseen ja pienten järjestöjen tukemiseen ei ole resursseja, vastuu ei automaattisesti siirry millekään toiselle toimijalle.
- Vaarana on, että yhteistyö pirstaloituu, julkisen sektorin on vaikeampi tavoittaa laajaa järjestökenttää ja erityisesti pienten järjestöjen ja STEA-rahoitteisten järjestöjen mahdollisuudet osallistua hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen suunnitteluun ja kehittämiseen heikkenevät.

STEA-avustuksiin 84 miljoonan euron leikkaus – näin vaikutukset näkyvät suoraan Pohjois-Karjalassa

- STEA-avustustaso laskee ensi vuonna noin **190 miljoonaan euroon**.
- Pohjois-Karjalassa STEA-avustusta saa noin **28 järjestöä**, yhteensä noin **4,5 miljoonaa euroa**.
- Alueella toimii lisäksi järjestöjä, joiden rahoitus tulee valtakunnallisten liittojen jäsenjärjestöavustusten kautta – myös niihin kohdistuvat leikkaukset heijastuvat paikalliseen toimintaan.
- Järjestöissä on säästetty jo aiempina vuosina: kuluja on karsittu, palveluita kilpailutettu, työaikoja vähennetty ja henkilöstöä lomautettu. Nyt sopeuttamisen mahdollisuudet alkavat olla käytetty.
- **Arvio Pohjois-Karjalassa:** noin **30-40 henkilön työ voi päättyä**, minkä lisäksi **10–20 määräaikaista työsuhdetta voi jäädä jatkumatta**.

Henkilöstöleikkaus tarkoittaa samalla toiminnan leikkausta

Pienissä järjestöissä yksi työntekijä voi vastata samanaikaisesti ryhmistä, yksilötuesta, vapaaehtoisten koordinoinnista, viestinnästä ja yhteistyöstä.

Siksi henkilöstövähennykset voivat tarkoittaa käytännössä:

- ryhmien, vertaistuen ja yksilöohjauksen vähentämistä tai lopettamista
- avoimien kohtaamispaikkojen sulkemista joillakin paikkakunnilla
- vapaaehtoistoiminnan merkittävää supistumista, kun koordinointi ja tuki poistuvat
- harjoittelijoiden ja työllistettävien vastaanottamisen vähentymistä
- toimitiloista luopumista
- järjestöjen neuvonnan, koulutusten, viestinnän ja yhteistyörakenteiden vähenemistä.

Joissakin toiminnoissa järjestö arvioi, että pelkkien vapaaehtoisten varaan jäädessään toiminta voisi jatkua enää noin **5 prosentilla nykyisestä tasosta**.

Vaikutus ei jää järjestöihin

Leikkausten seuraukset näkyvät lopulta ihmisten arjessa ja koko alueen yhteistyössä.

Ihmisille

- Maksuton ja matalan kynnyksen tuki elämän eri tilanteissa vähenee.
- Vaikutukset voivat kohdistua erityisesti **lapsiin, nuoriin, lapsiperheisiin, ikääntyneisiin ja työttömiin**.
- Ennaltaehkäisevän tuen vähentyessä ongelmat voivat vaikeutua ennen kuin ihminen pääsee muun avun piiriin.
- Järjestöjen tarjoamat matalan kynnyksen työllistymis-, työkokeilu- ja harjoittelupaikat vähenevät.

Maakunnalle

- Järjestöjen verkostot, koulutukset, HYTE-yhteistyö ja muut yhteistyörakenteet kuntien ja hyvinvointialueen kanssa voivat supistua.
- Järjestöjen keräämää tietoa ihmisten arjen ilmiöistä tulee vähemmän päätöksenteon tueksi.
- Oppilaitosyhteistyö vähenee.
- Järjestöjen toiminnan näkyvyys ja ammattilaisten mahdollisuudet ohjata ihmisiä järjestötoimintaan heikkenevät.
- Kokeneita työntekijöitä, yhteistyöverkostoja ja vuosien aikana rakennettuja toimintamalleja voidaan menettää pysyvästi.